LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
Teisės akto projektas
2026-11-25 Nr. TAP-26-1428(2)
TAIS Nr. 26-13311(3)

**Projektas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ**

# NUTARIMAS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 300 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1693 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO PAPILDYMO $417^1$ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1720

2026 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. rugsėjo 15 d. sprendimą (protokolas Nr. SPP-178), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 300 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XVP-1693 (toliau – BK projektas) dėl šių priežasčių:

1.1. BK projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad „<...> praktikoje nustatoma atvejų, kai asmenys, neturintys negalios statuso ir nevežantys asmenų su negalia, neteisėtai naudojasi suklastotomis asmens su negalia automobilio statymo kortelėmis. Tokiais veiksmais pažeidžiami ne tik Kelių eismo taisyklių reikalavimai, bet ir daromos nusikalstamos veikos, susijusios su dokumentų klastojimu ar disponavimu suklastotais dokumentais.“ Pažymėtina, kad dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 300 straipsnyje įtvirtintos įvykdytos nusikalstamos veikos suteikiama teisinė apsauga tiek dokumentams, kuriuose užfiksuoti duomenys yra reikšmingi valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklai, tiek dokumentams, naudojamiems privačių asmenų teisiniuose santykiuose, o šių dokumentų paskirtis yra patvirtinti juridinę reikšmę turinčius faktus, todėl jų autentiškumas ir patikimumas yra saugomi baudžiamosios teisės priemonėmis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. sausio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-66-788/2022). Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad baudžiamoji atsakomybė yra kraštutinė priemonė (*ultima ratio*), taikoma tik tada, kai nėra jokios objektyvios galimybės užtikrinti teisinių gėrių apsaugos bei pažeistų teisių restitucijos kitomis galimomis teisinėmis priemonėmis. Taigi, baudžiamoji atsakomybė už tam tikrų dokumentų klastojimą ar disponavimą jais gali būti taikoma tik tada, kai nustatoma, jog tokia asmens veika gali sukelti arba sukėlė itin dideles neigiamas pasekmes nukentėjusiųjų subjektų teisėms ir teisėtiems interesams. Vis dėlto atkreiptinas dėmesys, kad dokumentų klastojimo atveju konkrečių neigiamų padarinių atsiradimas nėra privaloma baudžiamosios atsakomybės sąlyga. Teismų praktikoje pažymima, kad gali pasitaikyti atvejų, kai dokumento, kuriame įrašyti tikrovės neatitinkantys faktai, pagaminimas ar disponavimas juo yra formalaus pobūdžio, nes realiai negali pažeisti fizinių ar juridinių asmenų teisių arba sukelti minėtiems asmenims ar valstybei teisiškai reikšmingų padarinių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. vasario 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-25-788/2023). Tokiais atvejais teismas gali konstatuoti, kad veika nėra pavojinga baudžiamųjų įstatymų požiūriu ir neužtraukia baudžiamosios atsakomybės arba yra mažareikšmė.

1.2. BK projekte siūloma nustatyti, kad neteisėtas asmens su negalia automobilio statymo kortelės pagaminimas arba suklastojimas būtų įtvirtintas BK 300 straipsnio 2 dalyje kaip kvalifikuota nusikalstamos veikos sudėtis. Tokiam siūlymui nepritartina, kadangi BK 300 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos veikos pagal savo pobūdį ir pavojingumą yra siejamos su didesne žala baudžiamojo įstatymo saugomiems teisiniams gėriams, palyginti su šio straipsnio 1 dalyje numatytomis veikomis. Atsižvelgiant į BK projektu siekiamus tikslus, svarbu pabrėžti, kad asmens su negalia automobilio statymo kortelė neturi tokios teisinės galios kaip, pavyzdžiui, pasas ar asmens tapatybės kortelė, kurių neteisėtas naudojimas ar klastojimas gali sukelti itin reikšmingų neigiamų teisinių padarinių. Asmens su negalia automobilio statymo kortelė suteikia teisę naudotis tam tikromis transporto priemonių statymo ir kitomis Kelių eismo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Kelių eismo taisyklės) nustatytomis lengvatomis. Ši kortelė nėra asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas, todėl jos suklastojimas ar netikros kortelės pagaminimas pagal galimų teisinių padarinių pobūdį ir mastą negali būti savaime prilyginamas didesnę juridinę reikšmę turinčių dokumentų klastojimui. Asmuo, suklastojęs asmens su negalia automobilio statymo kortelę ar pagaminęs netikrą kortelę, sukuria tariamą teisę naudotis asmenims su negalia skirtomis lengvatomis ir taip gali suklaidinti kontrolę vykdančius subjektus dėl atitinkamos teisės egzistavimo. Tokiais veiksmais kėsinamasi į dokumentų patikimumą ir teisėtos dokumentų apyvartos tvarką, tačiau būtent tokio pobūdžio veikos jau patenka į BK 300 straipsnio 1 dalyje nustatytos baudžiamosios atsakomybės už dokumento suklastojimą, netikro dokumento pagaminimą ar disponavimą suklastotu dokumentu taikymo sritį. Taigi vien aplinkybė, kad kortelės suklastojimu sukuriama tariama teisė naudotis tam tikromis lengvatomis, savaime nepagrindžia poreikio šią veiką priskirti kvalifikuotai BK 300 straipsnio 2 dalyje įtvirtintai nusikalstamos veikos sudėčiai. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad BK 300 straipsnio 3 dalyje jau yra įtvirtinta kvalifikuota šio straipsnio 1 dalyje numatytos nusikalstamos veikos sudėtis, taikoma tais atvejais, kai dėl BK 300 straipsnio 1 dalyje nurodytų veikų padaroma didelė žala. Atitinkamai ši nuostata gali būti taikoma ir asmens su negalia automobilio statymo kortelės suklastojimo, netikros tokios kortelės pagaminimo ar disponavimo ja atvejais, jeigu konkrečiu atveju nustatomas didelės žalos požymis. Tai reiškia, kad galiojantis baudžiamasis įstatymas jau sudaro galimybę diferencijuoti baudžiamąją atsakomybę už tokio pobūdžio veikas pagal jų faktinį pavojingumą ir sukeltų padarinių mastą, todėl vien siekis nustatyti griežtesnę atsakomybę tais atvejais, kai kortelės klastojimu padaroma didesnė žala, savaime nepagrindžia būtinybės asmens su negalia automobilio statymo kortelę įtraukti į BK 300 straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų sąrašą. Atsižvelgiant į tai, asmens su negalia automobilio statymo kortelės suklastojimo ar netikros kortelės pagaminimo įtvirtinimas BK 300 straipsnio 2 dalyje keltų abejonių dėl tokio teisinio reguliavimo atitikties proporcingumo ir baudžiamosios atsakomybės diferencijavimo principams, nes siūlomos kriminalizuoti veikos pavojingumas ir galimų teisinių padarinių mastas nėra pakankami siekiant ją prilyginti kitoms BK 300 straipsnio 2 dalyje nustatytoms kvalifikuotoms veikoms. Taigi BK 300 straipsnio 1 ir 3 dalyse įtvirtintas teisinis reguliavimas jau leidžia atitinkamai įvertinti tiek įprasto, tiek didesnį pavojingumą dėl sukeltos didelės žalos įgijusio asmens su negalia automobilio statymo kortelės klastojimo atvejus. Todėl nėra pakankamo pagrindo keisti šiuo metu BK 300 straipsnyje įtvirtintą baudžiamosios atsakomybės

diferencijavimą ir nesistemiškai plėsti BK 300 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą specialių dokumentų sąrašą.

1.3. Be to, siūlymas neteisėtą asmens su negalia automobilio statymo kortelės pagaminimą ar suklastojimą priskirti BK 300 straipsnio 2 dalyje įtvirtintai kvalifikuotai nusikalstamos veikos sudėčiai galėtų kelti pagrįstų abejonių dėl Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) nuostatų taikymo, nes nėra aiškiai išskiriami kriterijai, pagal kuriuos būtų galima atskirti, kada dėl neteisėto leidimo naudojimo būtų taikoma administracinė, o kada – baudžiamoji atsakomybė. Svarbu pažymėti, kad praktikoje gali pasitaikyti atvejų, kai asmuo neklastoja asmens su negalia automobilio statymo kortelės, o naudojasi tik jos kopija arba atspausdintu spalvotu atvaizdu. Tokiu atveju dokumentas nei klastojamas, nei gaminamas netikras, o tik imituojama kortelės išvaizda. Remiantis šio nutarimo 1.1 papunktyje pateiktais Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutarimais, tokia veika nesiekia baudžiamajai atsakomybei būtino pavojingumo laipsnio, todėl už ją turi būti taikoma administracinė atsakomybė.

2. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso papildymo $417^1$ straipsniu įstatymo projektui Nr. XVP-1720 (toliau – Projektas), tačiau pateikti pastabas ir pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo:

2.1. Projekte siūloma nustatyti administracinę atsakomybę už neteisėtą naudojimąsi asmens su negalia automobilio statymo kortele, kai transporto priemonės nevairuoja ir ja nėra vežamas asmuo su negalia, kuriam ši kortelė išduota. Atsižvelgiant į tai, kad ANK 417 straipsnio $2^1$ dalyje jau nustatyta administracinė atsakomybė už sustojimą ir stovėjimą vietose, kuriose gali stovėti tik skiriamuoju ženklu „Neįgalusis“ arba neįgalių asmenų automobilių statymo kortele pažymėtos transporto priemonės, neturint teisės sustoti ir stovėti tokiose vietose, siūlomas teisinis reguliavimas iš dalies dubliuotų galiojantį teisinį reguliavimą.

2.2. Projekte siūloma administracinio nusižengimo sudėtį sieti su asmens su negalia automobilio statymo kortelės naudojimu. Toks administracinio nusižengimo sudėties konstravimas gali kelti administracinės ir baudžiamosios atsakomybės atribojimo klausimų, atsižvelgiant į BK 300 straipsnio 1 dalyje nustatytą atsakomybę už neteisėtą naudojimąsi dokumentu ir ANK 5 straipsnio 2 dalies nuostatą, pagal kurią administracinė atsakomybė taikoma tais atvejais, kai padarytas teisės pažeidimas neužtraukia baudžiamosios atsakomybės. Atsižvelgiant į tai, administracinio nusižengimo sudėtį tikslinga sieti ne su pačiu kortelės naudojimu, o su konkrečiais veiksmais, kurie nepagrįstai atliekami naudojantis Kelių eismo taisyklėse nustatytomis teisėmis ar išimtimis.

2.3. Be to, siūlomas ANK papildymas $417^1$ straipsniu būtų nesistemiškas ANK 417 straipsnio $2^1$ dalies atžvilgiu, nes šio kodekso 610 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies 2 punktas, nustatantys administracinio nurodymo taikymo teisinį reguliavimą padarius pakartotinį administracinį nusižengimą, taip pat ANK 603 straipsnis, reglamentuojantis transporto priemonės priverstinį nuvežimą, yra taikomi padarius ANK 417 straipsnio $2^1$ dalyje numatytą administracinį nusižengimą, tačiau nei ANK 603, nei ANK 610 straipsnių nesiūloma papildyti nuorodomis į panašų administracinį nusižengimą nustatantį ANK $417^1$ straipsnį.

2.4. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, taip pat į tai, kad neteisėtas naudojimasis asmens su negalia automobilio statymo kortele apima ne tik sustojimą ar stovėjimą specialiai pažymėtose vietose, bet ir naudojimąsi kitomis Kelių eismo taisyklėse transporto priemonėms, pažymėtoms skiriamuoju ženklu „Asmuo su negalia“ arba asmens su negalia automobilio

statymo kortele, nustatytomis teisėmis ar išimtimis (Kelių eismo taisyklių 1.24 ir 181[1].2 papunkčiai, 183 punktas, 184.1 ir 184.2 papunkčiai ir 302, 303, 332, 333, 846, 847 kelio ženklai ir papildomos lentelės), siūlytina Projekto tikslo siekti ne pildant ANK 417[1] straipsniu, o atitinkamai pakeičiant ANK 417 straipsnio 2[1] dalį. Atsižvelgiant į Kelių eismo taisyklėse vartojamą aktualią terminiją, siūlytina vietoj ANK 417 straipsnio 2[1] dalyje vartojamų formuluočių „Neįgalusis“ ir „neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė“ vartoti formuluotes „Asmuo su negalia“ ir „asmens su negalia automobilio statymo kortelė“. Todėl siūlytina ANK 417 straipsnio 2[1] dalį išdėstyti taip:

„2[1]. Sustojimas ar stovėjimas vietose, kuriose gali sustoti ar stovėti tik skiriamuoju ženklu „Asmuo su negalia“ arba asmens su negalia automobilio statymo kortele pažymėtos transporto priemonės, neturint tokios teisės, taip pat naudojimasis teisės aktuose asmens su negalia automobilio statymo kortele ar skiriamuoju ženklu „Asmuo su negalia“ pažymėtoms transporto priemonėms nustatytomis teisėmis ar išimtimis, kai transporto priemonės nevairuoja ir ja nėra vežamas, atvežamas ar paimamas asmuo su negalia, kuriam išduota kortelė,

užtraukia baudą vairuotojams nuo šešiasdešimt iki vieno šimto aštuoniasdešimt eurų.“

3. Remdamiesi išdėstytais argumentais siūlome atsisakyti BK projekto ir šio projekto tikslus sieti su ANK projektu.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras